

hosszabb kutatásra egyaránt alkalmas, a hosszas böngészés sem kerül plusz költségbe (szemben az online kereséssel, ahol – ráadásul – minden adatbázis sajátos keresési rendszerét is ismerni kell). Az egy keresésre eső költség minden igénybevétellel csökken, a könyvtárosok szívesen ajánlják használatát, és maguk is már minden, cégekre vonatkozó kérdés esetén (amelyet korábban nyomtatott források alapján válaszoltak meg) az igen gyors Datext CD-ROM-okat használják. A nagy gyakorlatú online-használók kombinációs készségét viszont gátolja a menüvezérlés, és az online rendszerek kétségtelen előnye az információk frissebsége. (A Datext havon-

ta újítja fel lemezeit.) Ennek ellensúlyozására a Datext előfizetőinek egy másik szoftvert is nyújt, amely azonos menüvezérléssel a Dow Jones News Retrieval online adatbázist teszi elérhetővé.

A CD-ROM nem az online adatbázisok helyettesítője, hanem egy merőben új információs médium, melynek minden előnye kiaknázható gondos felkészüléssel.

/FRIES, J.–BROWN, J.: Business Information on CD-ROM: the Datext service at Dartmouth College, New Hampshire. = Program, 21. köt. 1. sz. 1987. p. 1–12./

(Mohor Jenő)

Üzleti információs hálózat létrehozása Portugáliában

Portugália késői (1945 utáni) iparosodása miatt üzleti (gazdasági, ipari) információs rendszere is sokáig fejletlen volt. A 80-as évek második felében a *Centre for Technological Development and Organisation* (CEDINTEC = Műszaki Fejlesztési és Szervezési Központ) programot készített az üzleti információs rendszer kialakítására. Két *nemzeti* (Lisszabon és Oporto székhellyel) és négy *regionális* (nagyvárosokban helyezett) *központot* hoztak létre, két-két fős személyzettel. Felszerelésük: személyi számítógép, modem, telefax, kisebb referenzkönyvtár, s létrehozták a két hazai és több külföldi adatbázishoz való online kapcsolatot is.

Sürgős feladat volt az *információs igények felmérése* és a *szakemberek kiképzése*. A hazai illetékes intézményeken kívül az oktatásban részt vettek a Sheffieldi Egyetem információtudományi tanszékének munkatársai is. 1987–88-ban, majd 1988–89-ben szervezték meg a speciális tematikájú tanfolyamokat. A hallgatók hosszabb online keresési gyakorlatot is végezhettek; több nagy információforgalmazó e célra ingyenes jelszót biztosított adatbázisaihoz. A hallgatók az oktatási program keretében

feltérképezték az ország vállalatait és azok különféle szervezeteit. Az így létrejött adattárban a kormányzati szervek, az egyetemi, a kutató- és kísérleti intézmények, az ipari és kereskedelmi társulások, a vezető szakemberek, a fontos projektek, az ipari beruházási lehetőségek szerepelnek. Jegyzékbe foglalták a műszaki, kereskedelmi kiadványokat és híradókat is.

A hat központ három évig állami támogatásban részesül, később szolgáltatásaik bevételeiből önfenn tartóvá válnak. A tájékoztató rendszer élő kapcsolatban áll a felhasználókkal, szolgáltatásaikat az egyes központok saját bázisintézményük profiljától és igényeitől függően alakítják ki.

A kibontakozó tájékoztatói rendszer – reményeik szerint – elősegíti az ország iparának fejlődését, a gazdasági élet kibontakozását.

/RAMALHO CORREIA, A. M.–BARRULAS, M. J.–EDMONDS, D.: Business Information in Portugal – a developing network. = Business Information Review, 6. köt. 1. sz. p. 29–34./

(Gál Andorné)

A kelet-európai üzleti információ

“A kelet-európai üzleti információhoz való hozzáférés megteremtése valószínűleg a legnagyobb kihívás, amellyel a gazdasági kutatóknak szembe kell nézniük.” A nyugat-európai rendszerek egyesítésének problémái eltörpülnek e mellett a feladat mellett, bár még az IMF-nek is nehézségei támadnak időnként az olyan alapadatok megszerzésében, mint amilyenek pl. a fizetési mérlegek.

A “kelet-európai helyzet” okai a központosított gazdasági szerkezetben, az eltúlzott titkossági előírásokban, a technikai fejletlenségben, a szegénységben és a piac hiányában, a változások lassúságában és

az ott honos nyelvek elszigeteltségében keresendők. E térségből az üzleti információt, a regionális és az országosat egyaránt, elsősorban nyugati kiadványokból (1. táblázat)* és adatbázisokból (2. táblázat) lehet megszerezni. A keleti források alig használhatók, mert többnyire anyanyelven készülnek, megbízhatatlanok az adataik, rendszertelenek stb.

A kelet-európai gazdaság jelenleg a nagyon kockázatos területek közé tartozik, s a piacgazdaságra való

* Az eredeti cikk az egyes kelet-európai országokra vonatkozó keleti és nyugati kiadványokat is felsorolja. – A szerk.

1. táblázat
Kiadványok

Cím	Kiadó/Terjesztő	Tartalom	Periodicitás	Ár
BLOC: the Soviet Union and Eastern Europe Business Journal	Eastern Information Resources Inc. (USA)	Ismertető, üzletkötések, pénzügyek, források, események	2 havi	évi 169 USD
Business Eastern Europe	Business International (UK)	Piaci útmutató (kereskedelmi lehetőségek, veszélyek, változások), üzletkötések	heti	évi 660 GBP
Countertrade Update: Eastern Europe	Business International (UK)	Sikeres kereskedelmi ügyletek	negyedévenként két kötet	évi 695 GBP
Country Report	Business International (UK) (Economist Intelligence Unit)	165 ország politikai, üzleti, gazdasági feltételei: elemzés, statisztika	negyedévi	évi 115 GBP (négy szám + 1 Country Profile)
Country Profile	Business International (UK) (Economist Intelligence Unit)	Egyes országok jellemzése, a termelés és a kereskedelem elemzésével	eseti	számonként 38 GBP
Doing Business with Eastern Europe	Business International (UK)	Gyakorlati üzleti információk	10 kötet havi kiegészítésekkel	2450 GBP (10 kötet + egy évre a kiegészítések)
East European Industrial Monitoring Service	Business International (UK)	A Kelet-Európában érdekelt vállalatok tájékoztatása országonként, ágazatonként	havi	évi 830 GBP ágazatonként
East European Risk Service	Business International (UK)	Gazdasági értékelés és előrejelzés a KGST-országokról	negyedévi + havi kiegészítés lemezen	évi 1130 GBP (hét országra)
Business Opportunities in Eastern Europe	Atlantic Information Services (USA)	Új vegyes vállalatok	kétheti	—
Comecon Data	Macmillan (Vienna Institute for Comparative Economic Studies)	Statisztikai kézikönyv (utolsó kiadás: 1988) Adatai online is elérhetők		35 GBP
Comecon Reports ISSN 0142-0763	World Reports Ltd. (UK)	Gazdasági és pénzügyi kommentárok	negyedévi	évi 200 GBP
Communications Markets in Eastern Europe	MDIS/McGraw Hill (UK)	Távközlési és mobilkommunikációs tanulmányok, hétrészes sorozat	—	—
Directory of Foreign Trade Organisations of Eastern Europe	International Trade Press (USA)	1800 vállalat, kereskedelmi kamarák, minisztériumok, bankok stb. címe, profilja		125 USD (az 1990-es kiadás)
Doing Business in Eastern Europe	The Vencor Publishing Corp. (USA)	Kézikönyvsorozat az országok gazdasági törvénykezéséről, vezető vállalatokról, vegyes vállalatokról stb. havi kiegészítéssel (1. kötet: Hungary)	egyszeri + havi kiegészítések	295 USD

az 1. táblázat folytatása

Cím	Kiadó/Terjesztő	Tartalom	Periodicitás	Ár
Eastern Bloc Joint Ventures (Ed. D. Winter)	Butterworth (UK)	A vegyes vállalatokkal kapcsolatos kérdések: jogi szabályozás, finanszírozás, technológiaváltás stb.	–	75 GBP (1990)
Eastern Europe – Opportunities and Prospects	Key Note Publications (UK)	Regionális és országokénti jelentés és előrejelzés az üzleti lehetőségekről, a fejlődő ágazatokról Online is elérhető		295 GBP
East European Banker	Lafferty Publications Ltd. (Írország)	A pénzügyi és bankvilág hírei, vezető cégek és személyek bemutatása, üzleti és versenylehetőségek adatok és megbízható elemzések fényében	havi	számonként 49,50 GBP
East Europe and China Agriculture and Food ISSN 0263– 3205	Agra-Europe (UK)	Számos forrás feldolgozásból kivonatos tájékoztatás Online is elérhető	havi	évi 190 GBP
East European Markets	FT Business Information Ltd. (UK)	Naprakész tájékoztatás a térség és az egyes országok eseményeiről	kétheti	évi 346 GBP
East European Statistics Service	East West Publications (Belgium)	Kereskedelmi, fogyasztási és termelési statisztika	havi	évi 9300 BEF
East– West Business Analyst	Debos Oxford Publications Ltd. (UK)	Általános információ a kelet-nyugati kereskedelemről	havi	évi 30 GBP
The East/West Report	Pergamon Press (UK)	Új üzleti lehetőségek	havi	évi 350 GBP
Eastern European Opportunities Alert	Infomat Ltd. (UK)	Más források nyers adatait válogatja, értékeli, közli, tematikusan elrendezett kivonatokkal (adatbázisból kinyomatott formátum)	heti	–
EETC Information Sheets	East European Trade Council (UK)	Hírek, összefoglaló statisztikai adatok, exportlehetőségek (fénymásolt formátum)	kéthavi	ingyenes
Hints to Exporters	Department of Trade and Industry (UK)	Országokénti ismertető hasznos tájékoztató anyaggal	eseti	5 GBP
Sector Reports	Department of Trade and Industry (UK)	Néhány fontos szektor és jugoszláv üzleti lehetőség	eseti	30 GBP
Perestroika: Changing Perspectives in the USSR and Eastern Europe	Euromonitor (UK)	Üzleti jelentés statisztikával	eseti	495 GBP
PlanEcon Report	PlanEcon Inc. (USA)	Mély elemzések és áttekintés a szovjet és kelet-európai makroökonómiai és kereskedelmi fejlődésről	heti	évi 1400 USD

az 1. táblázat folytatása

Cím	Kiadó/Terjesztő	Tartalom	Periodicitás	Ár
Register of Commercial Houses Trading with Eastern Europe	East European Trade Council (UK)	A brit székhelyű ügynökségek, kereskedők, tanácsadók, bankok címjegyzéke a Kelet-Európával kereskedni kívánók számára	(4. kiad. 1989)	10 GBP
Soviet and Eastern Europe Report	Gostick Hall Publications (UK)	A jogi szabályozás összefoglalása és a változások kihatásainak, valamint a vegyes vállalati lehetőségeknek az elemzése	havi	évi 255 GBP

2. táblázat
Online adatbázisok

Szolgáltató	Az adatbázis neve	Az adatbázis lefedése, tartalma, jellege
Data-Star	EURE ABC Europe EBUS Infomat Europe EECM PTBN Predicasts Newsletters PTSP Predicasts PROMT DRKW Banking, finance, management, economy TRADSTAT	32 országból származó adatok, 1800 keleti német cég 86 kelet-európai forrás Kelet-európai kémiai monitor Három kiadvány alapján 33 000 dokumentum indexelve Kelet-Európa kódjával A németül beszélő országokat, Kelet-Európát fedi le Kereskedelmi jelentések
Dialog	ABI/Inform (File 15) Current Digest of the Soviet Press (File 645) DELPHES Facts on file (File 264) Infomat International Business (File 583) ICC International Business Research (File 563) Journal of Commerce (File 637) Kompass Europe (File 590) Piers Exports/Imports (Files 571 – 574) PTS Newsletter Database (File 636) PTS PROMT (File 16) Soviet Science and Technology (File 270)	Cikkválogatás Referáló folyóirat online változata A Predicasts PROMT francia nyelvű megfelelője Hetente épített történelmi adatbázis négy szekcióval Üzleti hírek, nemzetközi kereskedelem, szállítás, biztosítás, vegyipari, energia- és hajóipari adatokkal Összehasonlító piacelemzések; adatok 47 amerikai kikötő kelet-európai szállításairól; vállalati adatok Teljes cikkek a nemzetközi kereskedelemről és piaci viszonyokról Kereskedelmi és termékhírek Tudományos-műszaki adatok indexelt anyaga
Export Network	Eastern Europe: Business Opportunities Eastern Europe: Country Risk Eastern Europe: Export Documentation	Üzleti lehetőségek Kockázatelemzés országonként A dokumentációs kívánalmak karbantartott adatai
FT PROFILE* Business Information	The Associated Press Newswire The BBC Summary of World Broadcast Keesings Record of World Events TASS	Sztorik és teljes cikkek Regionális adások híreinek angol nyelvű összefoglalása Nemzetközi híradások Hivatalos szovjet megnyilatkozások és hírek szó szerint

a 2. táblázat folytatása

Szolgáltató	Az adatbázis neve	Az adatbázis lefedése, tartalma, jellege
Mead Data Central	Country Report Service New coverage	Több jelentéssorozat teljes szövege (Nexis) külön kelet-európai híryanag számos forrásból
Pergamon Financial Data Services	Ecotass	A TASS-tól átvett anyag a szovjet gazdaságról
Predicasts/Infomat	PROMT (Predicasts Overview of Markets and Technology) Infomat PTS Newsletter	Adatok cégekről, termékekről, piacokról, technológiáról L. Eastern European Opportunities Alert Számos újdonságértékesítő kiadvány teljes szövege
Reuter	Reuter Textline	Folyóirat és újságcikkek szövege angolra fordítva a gazdasági élet szinte valamennyi témájáról

* FT = Financial Times. Sajtóadatbázisok (A ref.)

áttérést számos alapvető nehézség lassítja: az ipar hatékonysága rendkívül alacsony, a környezet-szennyezés nagymérvű, a távközlés fejletlen, a jogi keretek még nem alakultak ki, a bank- és a pénzügyi rendszer lassú és kezdetleges, az emberek átképzésre szorulnak, a berendezések elavultak, az energiaellátás a Szovjetuniótól függ.

Nyugaton is kevés az olyan szervezet, amelynek valóban hasznos információi vannak a kelet-európai üzleti világról. Ilyen a *British Library Business Information Service* (a Brit Nemzeti Könyvtár Üzleti Információs Szolgálat), amely remek gyűjteményt, különösen sok keleti kereskedelmi folyóiratot kínál a kutatóknak, és online hozzáférést is biztosít a jelentős adatbázisokhoz. A *Department of Trade and Industry Export Market Information Centre* (a Kereskedelmi és Ipari Minisztérium Export Piaci Információs Központja) országoként nyújt specializált információs és tanácsadó szolgálatot. Ez a piaci jellegzetességeket, a vállalatok adatait és az átfogó gazdasági hátteret tárja fel. Az adatok megbízhatóságát is minősíti. BOTIS néven adatbázist épít a termékek, piacok, ügynökségek, importvállalatok stb. adataiból. Az *East European Trade Council* (Kelet-Európai Kereskedelmi Tanács) olyan tanácsadó testület, amely az érdeklődők szűkebb körét látja el piaci információval, és a brit–szovjet kereskedelem adatait

teszi közzé. A PlanEcon egyénre szabott szolgáltatók (gazdasági elemzés, keresés üzletkötések között, befektetési tanácsadás stb.) nyújtására rendezkedett be.

A kelet-európai országok saját kiadású forrásai két jellemző "műfajba" sorolhatók: *statisztikai évkönyvek*, *zsebkönyvek*, illetve *külkereskedelmi folyóiratok*. Ezek kevésbé használhatók konkrét üzletek előmozdítására. A *címtárak*, *speciális adattárak* most kezdenek megjelenni. A Szovjetunióval némileg más a helyzet, mert a rá vonatkozó források közül néhány Nyugat-Európában, illetve az Egyesült Államokban jelenik meg, számos külföldi kereskedelmi központot is fenntartanak.

Az üzleti feltételek és lehetőségek feltárása és elemzése Kelet-Európában nagy terhet ró a nyugati, elsősorban brit információs iparra, de úgy tűnik, sikerül a nehézségeket leküzdeni. A keleti források minőségének javulása, az online adatbázisok kiépítése is várható, míhelyt megnő a szóban forgó országok érdekeltsége a korrekt üzleti tájékoztatásban, a külföldi gazdasági szakemberek segítségével.

/East European business information. = Business Information Review, 7. köt. 2. sz. 1990. p. 3–32./

(Orbán Éva)

Kellően használják-e a megvásárolt információs szolgáltatásokat az ipari termelésben? Japán, Korea és Tajvan tanúsága

Az újonnan iparosodó országokban az információs ipar növekedése fontos eleme az iparra alapozottból az információon alapuló gazdaságba való átmenetnek. Gazdasági számításokkal már korábban is vizsgálták a vásárolt információ szerepét az ipari termelésben,

főként az USA-ban. 1975-ös, 1976-os és 1980-as adatok alapján Japán, Korea és Tajvan *termelőszféráját* vizsgálták meg ebből a szempontból. Az eredmények egyértelműen azt mutatják, hogy a vásárolt információs szolgáltatások használata szuboptimális